

การศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผล ต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย

A Study of the Influence of Newspaper that Affects The thai Buddhist's Faith

อรสา มณีรัตน์

Orasa Maneerat

ประธานชมรมแม่บ้านตำรวจ จังหวัดชัยภูมิ

President, Police Housewives Club Chaiyaphum Province

Email: NT1022782@yahoo.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ “การศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย” โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษารูปแบบและบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าว (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางของหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับในลักษณะรูปแบบและบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าว และวิเคราะห์อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) จำนวน 25 รูป/คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ (Interviews schedule) ลักษณะของแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทยในสังคมปัจจุบัน ชาวพุทธขาดเหตุผล มักไปตามกระแสสังคม โดยไม่ได้คำนึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไม่ได้ทำหน้าที่อุบาสก, อุบาสิกา อย่างแท้จริงพระพุทธศาสนาละเอียดอ่อน ต้องแยกแยะศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนวัตถุและศาสนพิธีให้เด่นชัด ไม่ใช่คิดรวมนวเมือศาสนบุคคลทำผิด ก็คิดว่าเป็นศาสนธรรมแล้วบ้าง พระพุทธศาสนาในทางไม่ดีถ้าจิตใจเป็นชาวพุทธแท้ ต้องแยกแยะให้ออกว่าอันไหนเป็นศาสนธรรม อันไหนเป็นศาสนบุคคล แล้วจะช่วยกันเผยแพร่หลักธรรมได้ถูกต้องอย่าเสนอข่าวเพื่อขายข่าว ต้องคำนึงถึงอาชีพที่สุจริต แล้วจะช่วยกันจรโลงพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์ โดยการเสนอข่าวทั้งในเชิงสร้างสรรค์และเชิงไม่สร้างสรรค์ เพราะเป็นสื่อมวลชน ที่เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างไกล การที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาที่ดีทางพระพุทธศาสนาเช่น การปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ หลักธรรม ข้อคิด คติธรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เพื่อที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง ก็ย่อมจะทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงยิ่งขึ้น แต่การนำเสนอเนื้อหาข่าวในเชิงสร้างสรรค์ยังมีน้อยแต่จะเป็นการเสนอเนื้อหาที่ไม่

สร้างสรรค์มากกว่า คือหนังสือพิมพ์ มีการเสนอและย้าบ้อย ๆกรณีข่าวในด้านลบของพระภิกษุสงฆ์ ก็จะทำให้เกิดมีวิกฤติศรัทธาในหมู่พุทธศาสนิกชน

คำสำคัญ : อิทธิพลของหนังสือพิมพ์, ศรัทธา, พุทธศาสนิกชนไทย,

Abstract

This thesis is to study of influence of the press which the faith of Thai Buddhist with the objectives of

(1) To study the form and role of newspapers in the presentation of news.

(2) To study the influence of the press to influence the Buddhist faith, and Thailand.

(3) To present the guidelines of the newspaper to promote the faith of Buddhist Thailand. Which was conducted qualitative research (Qualitative Research) data from the literature and research related to the nature and role of newspapers in the form of news presentation. And analyze the influence of the press to influence the faith of Buddhist Thailand. By interviewing experts (In-depth Interview) Figure 25 / person research tool used to collect data, interview (Interviews schedule) open-ended nature of the interview. Data were analyzed by descriptive of the content. The findings are summarized below.

The research found that

The form and role of newspapers in the presentation of news content on the Buddhist monks and the newspaper. Newspaper available in the market. Most newspapers have a substantive role in the presentation format and content of the paper presenting the news about Buddhism and Buddhist monks today Journalism (Mass communication). You can also contribute to the dissemination of the content or the Buddhist system. Both direct and indirect presentation of information in a variety of media, creative oriented and not particularly creative. Each day Which many readers throughout the country. Presented distorted facts The news of a conflict is a key element. Newspapers are often criticized as incompetent judgment in presenting the news. Are inclined either party and accused the society as a story. Or issues that conflict escalate.

Keyword : The Influence, Affects, The thai Buddhist's Faith

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยปัจจุบัน นอกจากพระภิกษุสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกา จัดเป็นสื่อบุคคลที่มีหน้าที่ในการเผยแผ่หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาโดยตรงตามรูปแบบ และวิธีการเหมือนในอดีตที่ผ่านมา แต่เนื่องด้วยสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้น และมีความสลับซับซ้อนมาก ทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการเที่ยวจาริกไปตาม ความนิคมน้อยใหญ่เพื่อสั่งสอนแบบตัวต่อตัวเหมือนในสมัยก่อนนั้น จึงเป็นการยากลำบากและ ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2540, น.143) พระสงฆ์เอง จึงมีความจำเป็นจะต้องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ใช้เป็นช่องทางในการสื่อสาร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านผู้ชมทันต่อข่าวเหตุการณ์หรือความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในแต่ละวัน การเผยแผ่ธรรมะ หรือการเสนอเนื้อหาในทางพระพุทธศาสนา ก็ได้จำกัดอยู่เฉพาะ กับพระภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาเท่านั้น สื่อมวลชน (Mass media) ก็เป็นอีกองค์กรหนึ่ง ที่ได้ทำหน้าที่ในการเสนอข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การ ศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะทางสื่อหนังสือพิมพ์เป็นที่นิยมของประชาชนทุก ชนชั้น ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพ เป็นอย่างมาก เพราะราคาที่ไม่แพงมากนัก ไม่จำกัด ด้วยเวลา ได้นำเสนอเนื้อหาทางพระพุทธศาสนา ทั้งโดยทางตรงและโดยอ้อม ทำให้ได้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมา อันได้แก่การรายงานข้อมูลข่าวสาร การวิพากษ์วิจารณ์ ความบันเทิง และการโฆษณา เป็นต้น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ หลักธรรมคำสั่งสอนทาง พระพุทธศาสนา ศาสนพิธี พิธีกรรมโบราณวัตถุ ศาสนสถาน และวัตถุมงคล วัตถุเครื่องรางของ ขลังต่างๆ ได้เข้าถึงประชาชนอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้สื่อหนังสือพิมพ์นั้นมีอิทธิพล (Influence) ต่อประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นที่นิยมของประชาชนผู้อ่านในการหาข้อมูลข่าวสาร ข้อเสนอแนะต่างๆ ความบันเทิง และการโฆษณา เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ผลเพื่อการตัดสินใจ ในธุรกรรมที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเอง เป็นต้น จึงทำให้หนังสือพิมพ์ สามารถที่จะชี้แนะใน การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ ทั้งในเชิงสร้างสรรค์ และเชิงไม่สร้างสรรค์

พระพุทธศาสนาประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ ศาสดา ศาสน ธรรม ศาสนบุคคล ศาสนวัตถุ และศาสนพิธี และในทุกครั้งที่พระพุทธศาสนาได้เผชิญหน้ากับ วิกฤตการณ์ องค์ประกอบหนึ่งซึ่งมักจะรับการตั้งข้อสังเกต และตั้งคำถามอยู่เสมอคือศาสนบุคคล ซึ่งศาสนบุคคลนั้น พระพุทธเจ้าได้ส่งต่อพระพุทธศาสนา หรือในความหมายตามพระไตรปิฎกคือ ธรรมวินัย โดยทรงย้ำเตือนว่า “โดยการล่วงไปแห่งเรา ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย” (ที.ม., (ไทย) 10/216/164) คำว่า “เธอทั้งหลาย” ในบริบทนี้หมายถึงพุทธบริษัททั้ง 4 ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ หนึ่งในพุทธบริษัทที่ได้รับการ ตั้งข้อสังเกตในเชิงลบมากที่สุดกลุ่มหนึ่งคือพระภิกษุ ว่า เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้พุทธศาสนิกชน กลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะอุบาสก และอุบาสิกาได้กำลังตั้งคำถามว่าพระสงฆ์บางรูปกำลังเป็นต้น เหตุแห่งวิกฤตศรัทธา กล่าวคือเป็นต้นเหตุที่ให้กลุ่มคนที่มีศรัทธา หรือมีศรัทธาคลอนแคลนใน พระพุทธศาสนากำลังเสื่อมศรัทธา และทำให้กลุ่มคนที่ไม่ศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว หันหลังให้

แก่พระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น พุทธศาสนิกชนจำนวนมากในสังคมไทยปัจจุบันที่ได้รับข่าวสารจากการประพจน์ผิดพระธรรมวินัยของพระภิกษุผ่านสื่อต่างๆ ได้ก่อให้เกิดสถานการณ์วิกฤติศรัทธาต่อพระภิกษุในสังคมไทย จะเห็นได้จากสภาพปัญหาของสังคมไทยที่สื่อต่างๆ นำเสนอโดยเฉพาะสื่อสารมวลชนที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ มีการนำเสนอข่าวเพื่อโน้มน้าวให้ตื่นตื่นเร้าอารมณ์สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทางสังคม ส่วนใหญ่เกิดจากความเสื่อมโทรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของคนในส่วนที่เรียกว่า ฆราวาสธรรม ได้แก่ สัจจะ ความจริง คือการดำรงมั่นในสัจจะ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พุดจริง ทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้ ทมะ ฝึกตน คือการบังคับควบคุมตนเองได้ รู้จักปรับตัว และแก้ไขปรับปรุงตน ให้ก้าวหน้าดำรงยิ่งขึ้นอยู่เสมอ ขันติ อดทน คือการมุ่งหน้าทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเข้มแข็งอดทน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย และจาคะ เสียสละ คือ การมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ ชอบช่วยเหลือเกื้อกูล บำเพ็ญประโยชน์ สละโลก ละทิฐฐิมานะได้ ร่วมงานกับคนอื่นได้ ไม่ใจแคบเห็นแก่ตัวหรือเอาแต่ใจตน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547, น. 46)

หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีการนำเสนอเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ให้รายละเอียดมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น และเป็นสื่อที่อยู่ในมือเอกชน จึงอยู่ในฐานะที่จะรายงานและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ได้โดยเสรีมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ หรือมีอิทธิพลก่อนให้เกิดความศรัทธา หรือไม่ศรัทธาในกรณีลงข่าวพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ซึ่งนำเสนอในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก (กาญจนา แก้วเทพ, 2545, น. 51) สื่อสิ่งพิมพ์ดำรงตนอยู่ในฐานะ “ฐานันดรที่สี่” หมายความว่าอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนสถาบันทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอำนาจและบทบาทในการจูงใจ นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อสังคมเป็นอันมาก จะเห็นได้ว่า การสื่อสารสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมทุกระดับทุกประเภทและมีผลกว้างขวาง ทำให้วิชาซีพทางการสื่อสารกลายเป็นสาขาที่ได้รับความนิยมสูงในสังคมยุคใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมดำเนินเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม (Industrialization) และยุคสังคมข่าวสาร (Information Societies) ดังจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานในกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล องค์กร สังคมหรือระดับประเทศจะให้ความสำคัญในเรื่องของการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในยุคปัจจุบัน มนุษย์เราสามารถรับรู้ได้มากและในเวลาอันรวดเร็ว โดยอาศัยเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่เป็นเครื่องช่วย แต่ข้อมูลข่าวสารแต่ละอย่างย่อมมีผลทั้งทางด้านบวกและด้านลบเสมอ การสื่อสารนั้นมีลักษณะเหมือนดาบ 2 คม ขึ้นอยู่กับว่าผู้รับ หรือผู้ส่งจะมีศักยภาพใช้คมด้านไหน หรือป้องกันไม่ให้คมด้านไหนเข้าหาตัวเอง (ชัชรินทร์ ไชยวัฒน์, 2541, น.132)

ดังนั้น ไม่ว่าจะประเด็นของพุทธศาสนิกชนมีศรัทธาที่วิปริต หรือการนำเสนอข่าวสารของสื่อสิ่งพิมพ์เรื่องพระภิกษุสามเณรประพจน์ผิดไม่เหมาะสมจนเป็นที่มาของวิกฤติศรัทธา ย่อมส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อการปฏิบัติ และความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลต่อการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นองค์กรจึงปฏิเสธไม่ได้ว่า ปรากฏการณ์วิกฤติศรัทธาที่พุทธศาสนิกชนบางกลุ่มมีต่อความย่อหย่อนด้านพระธรรมวินัยของพระภิกษุบางรูปนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อพระพุทธศาสนาในภาพรวมทั้งระยะสั้นและระยะยาวด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อ

ศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย ศึกษาารูปแบบและบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการนำเสนอเนื้อหาข่าวสาร และเสนอแนวทางในการนำเสนอข่าวสารที่พึงประสงค์ในเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันวิกฤตศรัทธาในพระพุทศาสนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่พุทธบริษัทจะต้องร่วมมือสร้างทางเลือกที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าว
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางของหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่อง “การศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย” ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยกำหนดการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษารูปแบบและบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าว เพื่อศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย และเพื่อนำเสนอแนวทางของหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษานวนคิด ทฤษฎี อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ หลักการทางพระพุทศาสนากับอิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

2) การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือก ผู้ศึกษาได้กำหนดการดำเนินงาน ดังนี้

(1) กำหนดกรอบแนวคิด หรือประเด็นคำถามที่สัมภาษณ์ โดยได้มาจากการประมวลความรู้จากข้อมูลจากพระไตรปิฎก, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์, กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติ มหาเถรสมาคม และเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางพระพุทศาสนา และจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (2) ใช้แบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ในรูปแบบเดียวกันกับทุกกลุ่มตัวอย่าง (3) รวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเทป วีดีโอ พร้อมกับการจดบันทึกคำให้สัมภาษณ์ในประเด็นที่สำคัญๆ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากพระไตรปิฎก พระราชบัญญัติคณะสงฆ์, กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติ มหาเถรสมาคม และเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางพระพุทศาสนาและข้อมูลวิจัยภาคสนามมาวิเคราะห์ร่วมกันโดยอาศัยพระธรรมวินัยเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสื่อสารของหนังสือพิมพ์ที่พึงประสงค์ของพุทธศาสนิกชนไทย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย” มีข้อค้นพบที่สำคัญ จึงนำอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

ในปัจจุบันพุทธศาสนากำลังเผชิญกับการท้าทายสำคัญจากกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคที่มนุษยชาติสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สำหรับพระพุทธศาสนานั้นหนังสือพิมพ์ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อพระพุทธศาสนาตัวอย่างผลกระทบด้านบวกเช่นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้อย่างรวดเร็วกว้างขวางทั่วโลกผู้คนสามารถเข้าถึงพระธรรมคำสอนผ่านทางหนังสือพิมพ์และการสื่อสารได้โดยสะดวกทุกที่ทุกเวลา ในขณะที่เดียวกันหนังสือพิมพ์ก็ส่งผลกระทบต่อด้านลบ เช่นการสื่อสารเผยแพร่คำสอนของพระพุทธศาสนาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมการดูหมิ่นพระพุทธศาสนาโดยกลุ่มคนต่างศาสนา เป็นต้น

หนังสือพิมพ์โดยทั่วไปที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า เป็นหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม ที่เสนอเนื้อหาสาระทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและบันเทิง ซึ่งมีผู้อ่านจำนวนมากอยู่ทั่วประเทศ ปัญหาสำคัญของสื่อมวลชนไทยที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งจากผู้อ่าน หรือที่เรียกว่าผู้บริโภคสื่อ รวมทั้งความเห็นของฝ่ายวิชาการที่ได้นำเสนอติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนานมีข้อสรุปในเชิงข้อคิดเห็นที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ สื่อมวลชนในกลุ่มที่เรียกว่าหนังสือพิมพ์ (Press) ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะหมายถึงหนังสือพิมพ์รายวัน มีการนำเสนอข้อเท็จจริงที่บิดเบือน โดยเฉพาะข่าวที่มีความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบสำคัญ หนังสือพิมพ์มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไร้วิจารณญาณในการนำเสนอข่าว มีความเอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและตกเป็นจำเลยของสังคมในฐานะผู้ทำให้เรื่องราว หรือประเด็นความขัดแย้งนั้นลุกลามใหญ่โต ทำให้เกิดการแบ่งฝักฝ่าย หรือเกิดกลุ่มขัดแย้งทางความคิด ตลอดจนการรวมกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยหนังสือพิมพ์ทำหน้าที่เป็นผู้เก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากความขัดแย้งเหล่านั้น ตามแบบที่เรียกว่า “เป็นกระบอกเสียงของความขัดแย้ง (talk for conflict)” และข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับสื่อหนังสือพิมพ์ มีอิทธิพลต่อพระพุทธศาสนาทั้งในทางสร้างสรรค์และเชิงไม่สร้างสรรค์ ซึ่งมีอยู่บ่อยครั้งที่หนังสือพิมพ์มักจะมีการเสนอเนื้อหาในเชิงไม่สร้างสรรค์ทำให้เกิดวิกฤตในทุก ๆ ด้านที่ทำให้ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ ก็ถูกริบรอนบนทอนในต่ำลงและประชาชนที่เป็นชาวพุทธ ก็มีความลำบากใจยิ่งขึ้นในการทำบุญ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อความเชื่อใน ศาสนพิธี หรือเรื่องพิธีกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนาอย่างมากซึ่งการนำเสนอข่าวในเชิงไม่สร้างสรรค์ ที่เกี่ยวกับสถาบันพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์เองหนังสือพิมพ์รายวัน ก็จะสามารถที่จะขายข่าวนั้นได้มากและทำยอดจำหน่ายได้ค่อนข้างสูงเพราะว่าเรื่อง หรือข่าวคราวที่ไม่ดีเกิดขึ้นกับพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งแล้ว เมื่อหนังสือพิมพ์นำไปลงเป็นข่าวแล้ว ประชาชน ผู้อ่านส่วนใหญ่ให้ความสนใจและติดตามข่าวค่อนข้างมาก

ตามทีหนังสือพิมพ์มีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากต่อพระพุทธศาสนา โดยการเสนอข่าวทั้งในเชิงสร้างสรรค์และเชิงไม่สร้างสรรค์ เพราะเป็นสื่อมวลชน ที่เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างไกล การที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาที่ดีทางพระพุทธศาสนาเช่น การปฏิบัติธรรม

ของพระสงฆ์ หลักธรรม ข้อคิด คติธรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เพื่อที่จะนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง ก็ย่อมจะทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงยิ่งขึ้น แต่การนำเสนอเนื้อหาข่าวในเชิงสร้างสรรค์ยังมีน้อยแต่จะเป็นการเสนอเนื้อหาที่ไม่สร้างสรรค์มากกว่า คือหนังสือพิมพ์ มีการเสนอและย่อบ่อย ๆ กรณีข่าวในด้านลบของพระภิกษุสงฆ์ ก็จะ ทำให้เกิดมีวิกฤตศรัทธาในหมู่พุทธศาสนิกชน (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2540, น. 193-212)

รวมทั้งส่งผลกระทบต่อ การรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาพลักษณ์ ของพระสงฆ์โดยภาพรวม ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอยู่ หรือความเจริญรุ่งเรืองของ พระพุทธศาสนาโดยตรง โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ ชอบที่จะนำเสนอเรื่องที่เสียหาย เช่นข่าว ความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์บางรูป สื่อมักจะมองข้ามคุณประโยชน์ที่พระสงฆ์ได้ ทำให้แก่สังคมและประเทศชาติที่มีอยู่มากมาย แต่ไม่มีการเสนอเป็นข่าวนั้น ๆ เพื่อที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้กำลังใจ หรือถ้ามี ก็มีลงข่าวเล็กน้อยเท่านั้น การนำเสนอข่าวที่ไม่ได้สร้างสรรค์นั้น ย่อม บั่นทอนความรู้สึกที่ดีๆ และความเลื่อมใสศรัทธาที่มีต่อพระภิกษุและสามเณรในบวรพระพุทธ ศาสนา ของประชาชนไปในที่สุด (สัมภาษณ์ พระวิสุทธีวราภรณ์ กิตติภทฺโท, 6 กุมภาพันธ์ 2558)

การนำเสนอข่าวสารที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ ของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน นี้ มีการคำนึงถึงแต่ในเรื่องธุรกิจด้านการค้า เป็นสำคัญ ข่าวบางข่าวที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ใน ด้านลบนั้น หนังสือพิมพ์บางฉบับ มักจะนำเสนออย่างต่อเนื่องและยาวนานเป็นอาทิตย์ ๆ โดยไม่ ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะพึงเกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ บางครั้งในเนื้อหาของข่าว รวมภาพประกอบข่าว การวิพากษ์วิจารณ์ข่าว ก็มีได้ตั้งอยู่ในความเป็นกลางเท่าที่ควร พระสงฆ์ ในพระพุทธศาสนา โดยภาวะแล้วเป็นผู้ที่รักสงบ ท่านได้ดำเนินชีวิตอย่างสมณะทั้งทางกาย วาจา และใจ แต่เนื่องจากผู้ที่มีมุ่งเข้าสู่พระธรรมวินัย ของพระพุทธเจ้านั้นมาจากพื้นเพ มีพื้นฐานในการ ฝึกอบรม การศึกษาเล่าเรียนและการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน หรือที่เรียกว่า ศีลาจริยวัตร (ศีลสามัญ ญตา) ที่มีไม่เสมอกัน เมื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพระสงฆ์แล้ว บางรูปมีความประพฤติที่ไม่เหมาะ สม ประพฤติผิดล่วงละเมิดพระธรรมวินัย บางเรื่องเป็นเรื่องเล็กน้อย เมื่อว่าตามหลักพระธรรม วินัย ก็ปรับอาบัติเล็กน้อย เมื่อผู้ปกครองได้กล่าวตักเตือน ไม่ให้ปฏิบัติเช่นนั้นอีกเรียกว่า หมู่ สงฆ์ตักเตือนกันเองก็ได้ แต่ในกรณีเดียวกัน ถ้าเกิดเป็นข่าว ออกในหน้าหนังสือพิมพ์แล้ว ก็เป็น เรื่องที่กระทบกระเทือนมาก ดูเหมือนว่าให้กลายเป็นเรื่องเป็นราวที่ใหญ่โตขึ้นมาทันที ผู้ประพฤติ ผิดนั้น ก็จะต้องได้รับการลงโทษอย่างหนัก หรือต้องลาสิกขาไป เพียงเพราะความผิดที่เป็น “โลก วัชชะ” คือโทษที่ชาวบ้าน เขาติเตียน ครหามินทา ซึ่งบางครั้งการเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้น ก็ เกินความพอดี หรือเกินจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความไม่เหมาะสมหลายประการตามมา และข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการที่คนเราจะเกิดความเชื่อ และมีความเลื่อมใสในสิ่งใดสิ่ง หนึ่งและสิ่งนั้นต้องเป็นสิ่งที่ดีที่ที่สุดและมีอิทธิพลต่อจิตใจของเขาอย่างที่สุด เช่น เลื่อมใสศรัทธา ต่อพระรัตนตรัย มารดาบิดา กรรมดีต่างๆ ตลอดถึงพระสงฆ์องค์เจ้าผู้ที่ตนเคารพนับถือบูชาเรื่อง ของการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับพระสงฆ์นั้น ก็เช่นเดียวกัน นักหนังสือพิมพ์จะต้องนำ เสนอด้วยความระมัดระวัง สมควรหลีกเลี่ยงการใช้สำนวนภาษาที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง หรือให้ แดกความสามัคคีและการพิจารณาข้อมูลข่าวสารที่จะออกเผยแพร่หรือส่งไปยังผู้อ่านนั้น ต้องตั้ง

อยู่ในความเป็นกลาง เที่ยงธรรมและรายงานข่าวนั้นไปตามข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ถูกต้องชัดเจน เพราะว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งที่คุณคนเคารพนับถือบูชา เช่นพระพุทธรูปศาสนา พระสงฆ์ หลักธรรม หากว่าหนังสือพิมพ์ นำเสนอผิดพลาดไป หรือเรื่องบางเรื่องเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริง และจำเป็นที่สื่อต้องนำเสนอต่อสาธารณชน เช่น ข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์บางรูปที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม อันเป็นการล่อลวงละเมิดในส่วนของวินัยบัญญัติที่มีโทษร้ายแรง และการประพฤติตนที่เป็นโลกวิฆชะที่ชาวโลกเขาติเตียนนินทาว่า ไม่เหมาะสมแก่เพศสมณะ (สัมภาษณ์ ดร.ธีรชัย ชูติมันต์, 12 มีนาคม 2558) ซึ่งข่าวเหล่านี้ทำให้พระพุทธรูปศาสนาพลอยมีวามมองไปด้วย หนังสือพิมพ์ ขอบที่จะนำไปเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ หรือมีการพาดหัวข่าวหน้า 1 ด้วยข้อความที่เน้นตัวหนังสือใหญ่โต และเสนอข่าวนั้นยาวนานต่อเนื่องเป็นอาทิตย์ก็มี เมื่อเป็นเช่นนั้น จากผลของการเสนอข่าวนั้นไป ก็จะส่งผลกระทบต่อในด้านลบ อันก่อให้เกิดวิกฤตศรัทธา ขึ้นกับพระสงฆ์โดยภาพรวม และได้ไปบั่นทอนหรือไปทำลายความเสียหายต่อพระพุทธรูปศาสนาต่อไป (สัมภาษณ์ นายชัยธนพล ศรีจิตวิงษา, 11 กุมภาพันธ์ 2558) คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ควรจัดตั้งหน่วยงานมารับผิดชอบเพื่อดูแลตรวจสอบ ฝ้าระวังการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนอื่นๆ มิให้ไปล่อลวงละเมิดสิทธิ เสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของประชาชน หรือเสนอข่าวไปในทำนองโจมตีพระสงฆ์แต่ฝ่ายเดียว (สัมภาษณ์ ดร. มงคล นาฎกระสูตร, 7 มีนาคม 2558)

ผู้วิจัยเห็นว่า ในการนำเสนอข่าวหรือเปิดประเด็นความคิดเห็นต่างๆ ตลอดถึงการวิพากษ์วิจารณ์ ในเรื่องพระพุทธรูปศาสนาและพระสงฆ์ของหนังสือพิมพ์นั้น สื่อก็ควรตั้งตนอยู่ในความเป็นกลาง ประกอบด้วยเมตตาธรรมและปัญญา และมีความบริสุทธิ์ใจในการเสนอข่าว ก็จะเกิดประโยชน์แก่พระพุทธรูปศาสนาและสถาบันสงฆ์เป็นอย่างยิ่ง อีกรายจะเป็นการเชิดชู สนับสนุน ส่งเสริม ปกป้อง และช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธรูปศาสนาตลอดถึงสถาบันพระสงฆ์ ให้สถิตดำรงอยู่ควบคู่กับสังคมไทยไปตลอดกาลนาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบและบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าว

รูปแบบและบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวเนื้อหาที่เกี่ยวกับพระพุทธรูปศาสนาและพระสงฆ์ของหนังสือพิมพ์ จากหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด ซึ่งหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีเนื้อหาสาระในการนำเสนอรูปแบบและบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวเนื้อหาที่เกี่ยวกับพระพุทธรูปศาสนาและพระสงฆ์ ปัจจุบันนี้ การสื่อสารมวลชน (Mass communication) ได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการเผยแพร่หรือการเสนอเนื้อหาทางพระพุทธรูปศาสนาค่อนข้างมาก ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมการนำเสนอเนื้อหาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของสื่อ มีทั้งในเชิงสร้างสรรค์และเชิงไม่สร้างสรรค์โดยเฉพาะ หนังสือพิมพ์รายวันนั้น ซึ่งมีผู้อ่านจำนวนมากอยู่ทั่วประเทศ มีการนำเสนอข้อเท็จจริงที่บิดเบือน โดยเฉพาะข่าวที่มีความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบสำคัญ หนังสือพิมพ์มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไว้วิจารณ์ญาณในการนำเสนอข่าว มีความเอนเอียง

เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและตกเป็นจำเลยของสังคมในฐานะผู้ทำให้เรื่องราว หรือประเด็นความขัดแย้งนั้นลุกลามใหญ่โต

2) อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย

1. ความศรัทธาต่อพระสงฆ์เมื่อได้รับข่าวสารที่ดีและไม่ดีจากหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน

บทสรุป

อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทยในสังคมปัจจุบัน ชาวพุทธขาดเหตุผล มักไปตามกระแส การที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาที่ดีทางพระพุทธศาสนา เช่น การปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ หลักธรรม ข้อคิด คติธรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เพื่อที่จะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ถูกต้อง ก็ย่อมจะทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงยิ่งขึ้น แต่การนำเสนอเนื้อหาข่าวในเชิงสร้างสรรค์ยังมีน้อยแต่จะเป็นการเสนอเนื้อหาที่ไม่สร้างสรรค์มากกว่า คือหนังสือพิมพ์ มีการเสนอและย่ำบ่อย ๆ กรณีข่าวในด้านลบของพระภิกษุสงฆ์ ก็จะทำให้เกิดมีวิกฤตศรัทธาในหมู่พุทธศาสนิกชน

2. ปัญหาอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อท่านได้รับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง

ในปัจจุบันได้มีการตอกย่ำบ่อย ๆ ถึงข้อบกพร่องของพระสงฆ์บางรูปที่ประพฤติไม่เหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น ที่ไปเกี่ยวข้องกับวัดพระธรรมกาย ตั้งแต่เริ่มเป็นวัดก็มีเรื่องให้พูดตามหน้าสื่อมวลชนทั้งทางบวกและลบ ขณะที่มวลสาวก็เพิ่มขึ้นสวนทางกับปัญหาที่ปรากฏตามสื่อทั่วไป ปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม ทำเรื่องเล็กให้กลายเป็นเรื่องใหญ่เสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเชิงไม่สร้างสรรค์เสียเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เกิดความรู้สึกที่ว่า หนังสือพิมพ์นั้นมีอคติต่อพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ มิได้ทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องนำเสนอเนื้อหาสาระและข้อคิดเห็นที่เป็นกลาง เห็นได้จากการตัดสินใจประพาดพิงของพระสงฆ์บางที่ว่ามีผิด ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้ขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรม ในขณะที่ปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลต่อความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธศาสนานั้น จักเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อมถอยลงไป เป็นเพราะพุทธบริษัททั้ง 4 ได้ทำหน้าที่ของตนเองได้ถูกต้อง หรือไม่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาแค่ไหน มีจิตใจหนักแน่น ไม่หวั่นไหวสั่นคลอนหรือไม่ การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พระพุทธศาสนาสั่นคลอนได้

3) การนำเสนอแนวทางของหนังสือพิมพ์ในการส่งเสริมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย

การนำเสนอเนื้อหาข้อมูล ข่าวสาร วิพากษ์วิจารณ์และการแสดงข้อคิดเห็น ของหนังสือพิมพ์รายวันในปัจจุบัน ได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระทางพระพุทธศาสนาในเชิงไม่สร้างสรรค์เป็นส่วนมาก ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า สื่อมีอคติต่อพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ รวมทั้งขาดการตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และขาดความเป็นกลาง ในบางครั้งทำให้เกิดวิกฤตศรัทธาและมีผลกระทบต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา การทำบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอเนื้อหาทางพระพุทธศาสนา จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยพบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาเชิงไม่สร้างสรรค์เป็นส่วนมาก สื่อมักจะทำเรื่องเล็กๆ ให้เป็น

เรื่องใหญ่โต เสนอข่าวที่มีความรุนแรงตอกย้ำความแตกแยกความไม่สามัคคีของสังคม ในการวิเคราะห์ของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าหนังสือพิมพ์สมควรปรับปรุงแก้ไขลดเนื้อหาเชิงไม่สร้างสรรค์ให้น้อยลง เพิ่มเนื้อหาอันเป็นส่วนที่สร้างสรรค์ นำเสนอเนื้อหาสาระที่ดีมีประโยชน์ ต่อผู้รับข้อมูลข่าวสาร ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการวิจัย “การศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย” ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสื่อหนังสือพิมพ์ ในด้านการเผยแพร่ หรือการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ สำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยเพื่อการต่อยอดในเรื่องนี้ต่อไป ควรทำการวิจัยถึงอิทธิพลของสื่อชนิดอื่น ๆ ที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย ในสื่ออื่น ๆ ด้วย ที่เห็นว่าจะเป็นการสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและชาวพุทธ ผู้ที่ติดตามข้อมูลข่าวสารในด้านนี้เพื่อเป็นการยกระดับความรู้ และสติปัญญาของพุทธศาสนิกชนให้เข้าใจยิ่งขึ้นไปผลการวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอในประเด็นหลักแก่หน่วยงานวิจัย หน่วยงานปฏิบัติการเพื่อคุ้มครองพระพุทธศาสนา หน่วยงานเผยแพร่พระพุทธศาสนาและศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานของพระพุทธศาสนา เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม และเครือข่ายชาวพุทธอื่นๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อพระพุทธศาสนา และสถาบันพระสงฆ์ จะต้องเข้ามาทำหน้าที่ กำกับดูแลสื่อหรือแสดงบทบาทในการควบคุม กลั่นกรอง สอดส่อง ตรวจสอบเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ ที่ถูกนำเสนอทางหน้าหนังสือพิมพ์รายวันอย่างจริงจัง

2) ควรจะมีหน่วยงาน ที่ให้คำปรึกษาในด้านตัวบทกฎหมาย เพื่อมาปกป้องคุ้มครองดูแลให้ความช่วยเหลือวัดและพระสงฆ์ ที่สามารถให้ความรู้ในเรื่องพระพุทธศาสนา ให้แก่หนังสือพิมพ์ ได้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ได้นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ อย่างถูกต้อง

3) รัฐบาลควรกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งชาติ ให้คนในชาติได้รับการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมจากพระสงฆ์โดยตรง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ต้องวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นในข่าว หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยพระพุทธศาสนาและวงการพระสงฆ์นั้น นักหนังสือพิมพ์จะต้องมีความบริสุทธิ์ใจในการวิพากษ์วิจารณ์ การวิเคราะห์ข่าว

2) หนังสือพิมพ์ต้องคำนึง และมีให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลผู้ที่ถูกเป็นข่าว ไม่ตั้งอยู่ในความลำเอียงเพราะรัก หรือชัง เป็นต้น ไม่กล่าวอิทธิพลใดๆ ที่จะพึงมีเพราะการเสียผลประโยชน์ของผู้อื่น

3) ในการเสนอข่าว จะต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ หรือความเดือดร้อนอันเกิดแก่เด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์ ต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับสังคมโดยรวม

4) วิพากษ์วิจารณ์โดยความเป็นธรรมนั้น คือการที่จะติหรือชมผู้อื่น ก็ต้องวางใจเป็นกลาง ยึดตามเหตุผลที่ชอบธรรมและต้องไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ

5) วิพากษ์วิจารณ์แสดงออกตามข้อเท็จจริงของข่าวต้อง ชัดเจนตรงไปตรงมา ไม่นำเสนอข่าวด้วยอคติเพราะความรัก ความเกลียดชัง หรือความกลัว

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

1. ควรศึกษารูปแบบและบทบาทของสื่อประเภทอื่นๆในการนำเสนอข่าว
2. ควรศึกษาอิทธิพลของสื่อประเภทอื่นๆที่มีผลต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางของสื่อประเภทอื่นๆในการส่งเสริมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนไทย.

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). **สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาลาแดง.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2540). **คินสุภาพแก่ประชาชน. ในทิศทางหมู่บ้านไทย**. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์.
- ชัชรินทร์ ไชยวัฒน์. (2541). **สื่อไร้พรมแดนกับวิกฤติวัฒนธรรม-สังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2547). **ธรรมนุญชีวิตพุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**. พิมพ์ครั้งที่ 68. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรม์ของ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2540). **พระพุทธศาสนาในเอเชีย**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สัมภาษณ์

- นายชัยชนพล ศรีจิ่วงษา. ผู้ประสานงานองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนพิทักษ์ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (อพช.). สัมภาษณ์ 11 กุมภาพันธ์ 2558.
- ดร.ธีรชัย ชูดีมันต์ ประธานหอการค้าจังหวัดกาญจนบุรีและกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. รองนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองกาญจนบุรี. สัมภาษณ์ 12 มีนาคม 2558.
- ดร. มงคล นาฎกระสูตร. อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. สัมภาษณ์ 7 มีนาคม 2558.
- พระวิสุทธีวราภรณ์ กิตติภทโท. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเทพธิดาราม วรวิหาร. รองผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์โลกพระพุทธศาสนาเฉลิมพระเกียรติฯ WBTV วัดยานนาวา. สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2558.